

Meget glide, som man neppe vilde have labet glide senere, da Rigsdagen atter fik fuld Myndighed over Landets hele Omraade. Den ærede Rikeminister mindede igjen her om, at jeg ofte her i Salen havde talt om, at man skulde tage imod det Mindre, naar man ikke kunde faae det Mere, man skulde stille sig lempende og se at faae en Overenskomst istand. Jeg har tidligere ved en lignende Ytring af den ærede Minister gjort opmærksom paa, at et Mindretals Stilling i saa Henseende er ganske forskjellig fra et Flertals. Et Mindretal maa jo altid være glad ved at faae Noget, thi det faar det jo dog kun, fordi Flertallet mener at ville yde Lidt, og saa maa man være glad ved at tage dette Lidet; men det er noget ganske Lidet, naar man er et Flertal. Men dernæst maa jeg ogsaa gjøre opmærksom paa, at der er en Grændse for Alting. Naar man siger, at man maa tage imod, hvad man kan faae, saa mener man naturligvis ikke, at man vil tage imod alt Muligt, om det ogsaa kun er et Sandskorn. Der maa være en Grændse, og da gjælder det jo i det enkelte Tilfælde at overveie, om man indenfor den Grændse, hvor man kan faae en Reform, kan anse det for forvarligt at tage den, og der er mange Hensyn at tage. Hvad der kan gjælde med Hensyn til een Lov, kan ikke gjælde med Hensyn til en anden. Naar der for Exempel er Tale om en Lov, der paa een Gang aflutter det hele Forhold, saa at der ikke er Spørgsmaal om en Udvikling deraf senere, saa maa man være langt mere forsigtig med at tage en Lov, der kun yder Lidt. Naar det derimod gjælder et Forhold, som kan udvikles senere ved andre Love, kan man nøies med noget Mindre. Det beror som sagt Alt paa Forholdene, som de komme til at foreligge. Den ærede Rikeminister kom ogsaa til at tale om, at Grundloven havde en § 95, som man maatte benytte, naar man vilde gjøre nogen Forandring i Grundloven; men hvad der foranledigede den ærede Minister til at bringe dette i Grindring, fortaar jeg ikke; thi der er jo ingen af Forslagsstillerne her, som paa nogenjomhelst Maade tænker paa at ville have en Grundlovsforandring. Vi holde os til, at Grundloven, som den foreligger, hylde vi, den anerkjende vi i fuldeste Maade, og vi have ikke foreslaaet og ville ikke foreslaa, langt mindre vedtage nogetjomhelst Skridt, der ikke er fuldkommen grundlovsnæssigt. Men naar det er saa, da ser jeg ikke, hvorledes den ærede Ministers Antydning, at man skulde benytte § 95, naar man vilde have nogen Grundlovsforandring, kunde høre hjemme her. Den hører hjemme overfor dem, der ville have en Grundlovsforandring; for deres Vedkommende har den ærede Minister fuldkommen Ret i, at det er § 95, man maa søge hen til. Det ærede Medlem for Rjōbenhavns 5te Valgkreds badlede mig, fordi jeg havde yttret, at jeg ikke nu vilde beskæftige mig med Forholdet, saaledes som det maatte være til 1ste April. Denne Daddel er

ikke vel overveiet. Jeg tror ikke, at det er tilraadeligt, at Nogen saaledes overveier forud, hvorledes han vil stille sig, naar Forholdet ikke beror paa ham alene. Naar Forholdet beror paa flere Andre, saa vilde det være forunderligt, saalænge man ikke veed, hvad den anden Part vil, at overveie, hvorledes man da selv vil være om 5 Maanedes. Da vi nu haabe paa en Opøsning f. Ex, saa veed jeg jo paa ingen Maade, hvad det kommende Folkething vil. Det vilde da være underligt, om jeg her vilde tage mig til at sige, hvorledes vi Forslagsstillere vilde stille os til 1ste April, da det jo slet ikke er givet, at vi Alle ville komme herind. Desuden vide vi ikke, hvorledes Ministeriet vil stille sig efter Udsaldet af Valgene, og selv til 1ste April eller om man vil i Februar eller Marts Maaned kan man jo ikke komme til at overveie, hvad man vil gjøre, saalænge man ikke har set, hvorledes Ministeriet til den Tid stiller sig. Det er saaledes aldeles umuligt, ufruktbart og unyttigt nu at bryde sit Hoved med, hvorledes man vil stille sig til 1ste April. — Ogsaa ved denne Leilighed er min Stilling til Grundlovsforandringen i 1866 bragt i Grindring. Jeg kunde finde mig i, at man stadig minder derom, naar man vilde gjøre sig Umage for at fremdrage Stillingen, som den virkelig var. Jeg skal strax sige, at naar det er fremhævet, at jeg paa et tidligere Trin af Forfatningsagen har yttret, at jeg aldrig vilde kunne komme til at stemme imod 5te Juni Grundloven, saa er det rigtigt, at jeg har sagt dette. Jeg skal her i Forbigaaende bemærke, at der her ikke var Tale om at holde eller ikke holde noget Løfte; thi jeg havde ikke Lovet Noget, men havde af mit inderste Hjerte fremsat en Udtalelse, som jeg mente, da jeg gjorde den. Naar nu imidlertid Stillingen udviklede sig saaledes, at jeg ved at gjøre, hvad jeg gjorde, kunde bevirke, hvad det ærede Medlem for Rjōbenhavns 1ste Valgkreds (Rimestad) idag har gjort opmærksom paa, at der i Landsthinget nu sidder 27 Medlemmer valgte efter den almindelige Valgret, og at der i Landsthinget, hvis jeg ikke havde indtaget den Stilling, som jeg indtog, ikke vilde have siddet et eneste Medlem, valgt efter den almindelige Valgret, — og saaledes var netop Stillingen, det er givet — saa tør jeg nok sige, at jeg havde Grund til at stille mig saaledes, som jeg dengang gjorde. Jeg overveiede da, om jeg burde og turde gjøre det Skridt, som jeg gjorde, eller om jeg ikke burde gjøre det i Henhold til det Løfte, som jeg havde gjort — et Løfte, som jeg forøvrigt, naar jeg vilde hærge mig i Ordene, kunde sige, at jeg ikke har undladt at holde, thi jeg har jo ikke nogensinde stemt imod 5te Juni Grundloven; jeg vil imidlertid tage Sagen ganske jævnt og slet ikke hænge mig i Ordene. Og jeg tør nok spørge enhver samvittighedsfuld og alvorlig Mand, om et saadant Ord, udtalt under en Forhandling, hvor man har talt sig varm og er kom-